

ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ అంటే ఏమిటి?

పెద్ద పేరులో ఉన్న సులభమైన విషయం

ఒక విద్యార్థి టీచర్‌ను 'చంద్రుడు ప్రతిరోజూ ఒకేలా ఎందుకు కనిపించడు?' అని అడిగాడనుకుందాం. టీచర్ ఆ ప్రశ్నను అర్థం చేసుకుని సులభంగా వివరిస్తారు.

ఇప్పుడు అదే ప్రశ్నను ఒక కంప్యూటర్ సాధనంలో టైప్ చేస్తే, అది కూడా ఒక వివరణ ఇవ్వడానికి ప్రయత్నించవచ్చు. ఆ సాధనం మనిషి కాదు, టీచర్ కూడా కాదు. అది AI అనే సాంకేతికతను ఉపయోగిస్తుంది.

AI యొక్క పూర్తి పేరు Artificial Intelligence. తెలుగులో దీన్ని కృత్రిమ మేధస్సు అంటారు. 'Artificial' అంటే మనుషులు తయారు చేసినది. 'Intelligence' అంటే ఇక్కడ విషయాలను గుర్తించడం, భాషను ఉపయోగించడం, నమూనాలను కనుగొనడం వంటి పనులు చేయగల సామర్థ్యం. సులభంగా చెప్పాలంటే, మనుషుల ఆలోచన అవసరమయ్యే కొన్ని పనుల్లో కంప్యూటర్ సహాయం చేసే సాంకేతికతే AI.

ఒక బుట్టలో మామిడిపండ్లు, అరటిపండ్లు, యాపిల్స్ ఉన్నాయని ఊహించండి. ఎన్నో పండ్ల ఫొటోలను చూసి నేర్చుకున్న AI, కొత్త ఫొటోలో ఉన్న పండును గుర్తించే ప్రయత్నం చేయవచ్చు. కానీ ఫొటో స్పష్టంగా లేకపోతే తప్పు చెప్పవచ్చు. AI మనిషిలా ప్రతిదీ అర్థం చేసుకోదు. అది చెప్పిన ప్రతి సమాధానం తప్పకుండా సరైనదే అనుకోకూడదు.

కాలిక్యులేటర్ 25కి 15 కలిపి 40 చూపిస్తుంది. అది ఉపయోగకరమైన యంత్రం. కానీ సాధారణ లెక్క చేయడమే AI కాదు. స్విచ్ నొక్కగానే ఫ్యాన్ తిరగడం కూడా AI కాదు. ఒక పరికరానికి స్క్రీన్ ఉందని లేదా కరెంటుతో పనిచేస్తుందని అది AI అయిపోదు.

AIని మనం సహాయం చేసే ఒక సాధనంగా చూడాలి. అది సూచన ఇవ్వవచ్చు. ***మనం ఆ సూచనను చదివి, అవసరమైతే తెలుసుకుని, సరైందో కాదో చూసి నిర్ణయం తీసుకోవాలి. ఆలోచించడం మాత్రం మన చేతుల్లోనే ఉండాలి.***

మనిషి ప్రశ్న అడుగుతాడు	AI సమాధానం సూచిస్తుంది	మనిషి పరిశీలిస్తాడు

AIకి పేరు ఎవరు పెట్టారు? అది ఎలా ఎదిగింది?

1956లో మొదలైన పరిశోధన నుంచి నేటి సాధనాల వరకు

ఈరోజు AI గురించి ఎక్కువగా వింటున్నాం కాబట్టి ఇది కొత్తగా వచ్చినదేమో అనిపించవచ్చు. కానీ AI గురించి శాస్త్రవేత్తలు చాలా సంవత్సరాలుగా ఆలోచిస్తున్నారు. 1950లలో కంప్యూటర్లు పెద్దగా ఉండేవి. వాటిని ఎక్కువగా పరిశోధనా కేంద్రాల్లో వాడేవారు. 'మనిషి చేసే కొన్ని తెలివైన పనులను యంత్రం చేయగలదా?' అనే ప్రశ్నను కొంతమంది శాస్త్రవేత్తలు పరిశీలించారు.

ఆ శాస్త్రవేత్తల్లో జాన్ మెకార్తీ (John McCarthy) ఒకరు. ఆయనను సాధారణంగా 'Father of AI' అని పిలుస్తారు. ఎందుకంటే ఈ పరిశోధనకు Artificial Intelligence అనే పేరు పెట్టడంలో, శాస్త్రవేత్తలను ఒకచోట చేర్చడంలో ఆయన ముఖ్యమైన పాత్ర పోషించారు. 1955లో ఆయనతో పాటు మరికొందరు శాస్త్రవేత్తలు ఒక సమావేశాన్ని ప్రతిపాదించారు. 1956లో అమెరికాలోని డార్ట్‌మౌత్ కాలేజీలో ఆ సమావేశం జరిగింది. అందుకే 1956ను AI పరిశోధనా రంగానికి ముఖ్యమైన ఆరంభ సంవత్సరంగా గుర్తిస్తారు.

AI ఒక్కరోజులో అభివృద్ధి కాలేదు. మొదట కంప్యూటర్లకు కొన్ని నియమాలు ఇచ్చి చిన్న పనులు చేయించారు. తర్వాత మెరుగైన కంప్యూటర్లు రావడంతో ఆటలు ఆడటం, మాటలను గుర్తించడం, ఫొటోలను చూడటం, భాషను అర్థం చేసుకోవడం వంటి పనుల్లో పురోగతి వచ్చింది. మ్యాప్స్, అనువాదం, వాయిస్ టైపింగ్ వంటి సేవల్లో కూడా AI ఉపయోగం పెరిగింది.

2022 నవంబర్ 30న ChatGPTని ప్రజలు ఉపయోగించడానికి అందుబాటులోకి తీసుకొచ్చారు. సాధారణ భాషలో ప్రశ్న అడిగి సమాధానం పొందవచ్చని చాలామంది అప్పుడు తెలుసుకున్నారు. అయితే AI చరిత్ర 2022లో మొదలుకాలేదు. అంతకుముందే ఎన్నో రకాల AI సేవలు ఉండేవి.

AI అభివృద్ధి అనేది ఒక్క వ్యక్తి కథ కాదు. ఎంతోమంది శాస్త్రవేత్తలు, ఇంజినీర్లు, పరిశోధకులు ఎన్నో సంవత్సరాలు పనిచేసిన ఫలితం. వారు చేసిన ప్రయత్నాలు, పొరపాట్లు, మెరుగుదలల వల్ల ఈరోజు మనకు కొత్త సాధనాలు అందుబాటులోకి వచ్చాయి.

1956	1990s	2010s	2022
AI పరిశోధన ప్రారంభం	కఠినమైన ఆటలు	మాటలు, ఫొటోలపై పనులు	ప్రజలకు ChatGPT

నేటి AI సహాయకులను తెలుసుకుందాం

వేర్వేరు పేర్లు, ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇచ్చే విధానం

‘ఈ పాఠాన్ని ఇంకా సులభంగా చెప్పగలవా?’ అని ఎవరినైనా అడిగినట్టు, కొన్ని AI సాధనాలను కూడా మనం ప్రశ్నించవచ్చు. టైప్ చేసి, కొన్ని చోట్ల మాట్లాడి కూడా ప్రశ్న అడగవచ్చు. ఇలా సంభాషణలా సమాధానం ఇచ్చే సాధనాన్ని చాట్‌బాట్ అంటారు. ‘Chat’ అంటే మాట్లాడుకోవడం. స్క్రీన్ లోపల నిజమైన మనిషి కూర్చుని సమాధానం ఇవ్వడం లేదు.

ఇప్పుడు వినిపించే కొన్ని పేర్లు ఇవి. ChatGPTని OpenAI రూపొందించింది. Geminiని Google అందిస్తోంది. Claudeని Anthropic రూపొందించింది. Grokని xAI అందిస్తోంది. Copilot అనేది Microsoft ఉపయోగించే AI సహాయక సాధనాల పేరు. వీటి పనుల్లో కొన్ని తేడాలు ఉంటాయి. కానీ పాఠం వివరించడం, ఉదాహరణలు ఇవ్వడం, పదాలకు అర్థాలు చెప్పడం, కొత్త ఆలోచనలు సూచించడం వంటి సహాయం కోసం వీటిని ఉపయోగించవచ్చు.

ఉదాహరణకు ‘మొక్కలకు సూర్యరశ్మి ఎందుకు అవసరం? మొదటిసారి నేర్చుకునే పిల్లలకు చెప్పినట్టు వివరించు’ అని అడగవచ్చు. లేదా ‘నేను చదివిన పాఠంపై ఐదు ప్రాక్టీస్ ప్రశ్నలు ఇవ్వు’ అని చెప్పవచ్చు. మొదటి వివరణ అర్థం కాకపోతే, ‘మరొక ఉదాహరణతో చెప్పు’ అని మళ్లీ అడగవచ్చు.

ఈ ఆన్‌లైన్ చాట్‌బాట్లను వాడాలంటే సాధారణంగా ఫోన్ లేదా కంప్యూటర్, ఇంటర్నెట్ అవసరం. కొన్నింటికి ఖాతా, వయసు లేదా అనుమతులకు సంబంధించిన నియమాలు ఉంటాయి. కానీ ఈ పుస్తకం చదవడానికి ఏ యాప్ అవసరం లేదు. ఈ సాధనాలు ఏం చేస్తాయో తెలుసుకోవడమే మన మొదటి అడుగు.

ఏ కంపెనీ పేరు ఉన్నా ఆ AI చెప్పిన మాటంతా సరైనదని అర్థం కాదు. ChatGPT, Gemini, Claude లేదా మరేదైనా సాధనం ఉపయోగించినప్పుడు మనం ఆలోచించి, ముఖ్యమైన విషయాలను పరిశీలించాలి.

ChatGPT	Gemini	Claude	Grok	Copilot
OpenAI	Google	Anthropic	xAI	Microsoft

AIలో ఉన్న రకాలు ఏమిటి?

గుర్తించడం, కొత్తది తయారు చేయడం, పనులను ముందుకు తీసుకెళ్లడం

AI, Generative AI, Agentic AI అనే మూడు పేర్లు వినిపించవచ్చు. పేర్లు కాస్త పెద్దగా ఉన్నా చిన్న ఉదాహరణలతో వాటి తేడా అర్థమవుతుంది. AI అనేది మొత్తం సాంకేతికతకు పెట్టిన పెద్ద పేరు. Generative AI, Agentic AI అనేవి దాన్ని ఉపయోగించే కొన్ని విధానాలు.

మొదట ఒక అరటిపండు ఫొటోను ఊహించండి. ఆ ఫొటో చూసి 'ఇది అరటిపండు' అని చెప్పే AI ఉన్నది అనుకుందాం. అది ఇప్పటికే ఉన్న విషయాన్ని గుర్తిస్తోంది. మనం మాట్లాడిన మాటలను అక్షరాలుగా మార్చే సాధనంలో కూడా AI ఉండవచ్చు. ఇది కేవలం కాలిక్యులేటర్ లెక్క చేయడం కంటే వేరే పని.

Generative AIలో 'Generate' అంటే కొత్తది తయారు చేయడం. మనం అడిగితే అది కొత్త వాక్యాలు, కథ మొదలు, వివరణ, చిత్రం లేదా అభ్యాస ప్రశ్నలు తయారు చేయవచ్చు. 'వర్షం గురించి మూడు సులభమైన వాక్యాలు రాయి' అంటే వాక్యాలను సృష్టిస్తుంది. అయితే మనం వాటిని చదివి సరిచూసుకోవాలి.

Agentic AI అనేది అనుమతి ఇచ్చిన పరిమితుల్లో అనేక దశల పనులను ప్లాన్ చేసి కొన్ని సాధనాలతో పూర్తి చేయడానికి రూపొందించిన AI విధానం. ఉదాహరణకు ప్రయాణ వివరాలు పోల్చి, వాటిని ఒక క్రమంలో పెట్టి, ప్రణాళిక సిద్ధం చేసే వ్యవస్థను ఊహించండి. ఒక్క ప్రశ్నకు ఒక్క సమాధానం చెప్పే చాట్‌బాట్‌తో పోలిస్తే ఇది ఎక్కువ దశల పని. ఇలాంటి వ్యవస్థలకు మనిషి పర్యవేక్షణ చాలా ముఖ్యం.

AI నేర్చుకునే ఒక విధానం ఎన్నో ఉదాహరణలను చూసి వాటిలో ఒకేలా ఉన్న లక్షణాలను గుర్తించడం. చాలా పండ్ల ఫొటోలను చూసిన తర్వాత కొత్త ఫొటోలోని పండును గుర్తించడానికి ప్రయత్నించవచ్చు. మనిషి పిల్లవాడు నేర్చుకునే విధానంతో ఇది పూర్తిగా ఒకేలా ఉండదు. చూపించిన ఉదాహరణల్లో తప్పులు ఉంటే AI సమాధానాల్లో కూడా తప్పులు రావచ్చు.

AI	Generative AI	Agentic AI
పండును గుర్తించడం	వివరణ సృష్టించడం	అనేక దశల్లో సహాయం

AIని ఎలా ప్రశ్నిస్తే ఉపయోగపడుతుంది?

స్పష్టంగా అడిగితే మనకు కావాల్సిన సహాయం దగ్గరగా వస్తుంది

మీరు భిన్నాలు (fractions) చదువుతున్నప్పుడు ఒక విషయం అర్థం కాలేదనుకుందాం. AIని 'మ్యాథ్స్ గురించి చెప్పు' అని అడిగితే పెద్ద విషయం చెప్పవచ్చు. దాని బదులు 'సగం, పావు అంటే ఏమిటి? రొట్టె లేదా యాపిల్ ఉదాహరణతో సులభంగా వివరించు' అని అడిగితే మీకు కావాల్సిన వివరణ వచ్చే అవకాశం ఎక్కువ.

AIకి మనం ఇచ్చే ప్రశ్న లేదా సూచనను Prompt అంటారు. ఇది పెద్ద సాంకేతిక పదంలా గుర్తుపెట్టుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. మనం AIని ఏ పని చేయమని అడిగామో అదే ప్రాంప్ట్. మొదటి సమాధానం అర్థం కాకపోతే 'ఇంకా సులభంగా చెప్పు', 'తెలుగులో చెప్పు', 'ఒక్కో దశగా చూపించు' అని మళ్లీ అడగవచ్చు.

చదువుకునేటప్పుడు ముందుగా పుస్తకం చదవండి లేదా టీచర్ చెప్పింది వినండి. ఏ భాగం అర్థం కాలేదో గుర్తించండి. ఆ భాగాన్ని వివరించమని AIని అడగండి. తర్వాత అలాంటి ప్రశ్నను మీరే ప్రయత్నించండి. పుస్తకంలో ఉన్న వివరణతో పోల్చండి. తేడా కనిపిస్తే టీచర్‌ను అడగండి.

కొత్త ఇంగ్లిష్ పదంతో ఐదు చిన్న వాక్యాలు అడగవచ్చు. మాట్లాడే సాధన ఉంటే చదివే ప్రాక్టీస్ చేయవచ్చు. మీరు రాసిన ఒక పేరాగ్రాఫ్‌లో ఏ వాక్యం అర్థం కావట్లేదో అడగవచ్చు. తర్వాత మీరే దాన్ని మార్చుకోవాలి. AI ఇచ్చిన సమాధానాన్ని చదవకుండా కాపీ చేయడం వల్ల ప్రయోజనం తక్కువ.

మంచి ప్రశ్న అడిగితే ఉపయోగకరమైన వివరణ రావచ్చు. కానీ అది తప్పకుండా నిజమని కాదు. అందుకే 'ఏం అడిగాను? ఏం సమాధానం వచ్చింది? అది సరైందా?' అనే మూడు విషయాలపై మనం దృష్టి పెట్టాలి.

సాధారణ ప్రశ్న	**సైన్స్ గురించి చెప్పు.**
మంచి ప్రశ్న	**తడి బట్టలు ఎందుకు ఆరిపోతాయి? నాలుగు సులభమైన వాక్యాల్లో చెప్పు.**

హోంవర్క్‌లో AIని ఎలా వాడాలి?

సహాయం తీసుకుందాం. కానీ మనం నేర్చుకోవాల్సిన పనిని మనమే చేద్దాం

టీచర్ 'నీటిని ఆదా చేయడం' గురించి ఒక చిన్న నోట్ రాయమన్నారనుకుందాం. ఇద్దరు విద్యార్థులు AIని ఉపయోగించారు. మొదటి విద్యార్థి 'నీటిని ఆదా చేసే మూడు మంచి మార్గాలు చెప్పు. అవి ఎందుకు ఉపయోగపడతాయో వివరించు' అని అడిగింది. ఆ ఆలోచనలు చదివి, తన ఇంట్లో చూసిన విషయాలను గుర్తు చేసుకుని, తన మాటల్లో నోట్ రాసింది. AIని ఆమె నేర్చుకోవడానికి ఉపయోగించింది.

రెండో విద్యార్థి మాత్రం 'నా అసైన్‌మెంట్ మొత్తం రాసివ్వు' అని అడిగి, వచ్చిన సమాధానాన్ని చదవకుండానే కాపీ చేశాడు. నోట్‌బుక్‌లో సమాధానం ఉన్నా, టీచర్ ప్రశ్న అడిగితే వివరించలేకపోవచ్చు. హోంవర్క్ ఉద్దేశం మనం ఆలోచించి సాధన చేయడం. AI రాసిన దాన్ని అలాగే ఇచ్చేయడం వల్ల ఆ అభ్యాసం జరగదు.

అసైన్‌మెంట్ మొదలుపెట్టే ముందు AI నుంచి ఆలోచనలు, ఒక చిన్న రూపురేఖ తీసుకోవచ్చు. రాస్తున్నప్పుడు కష్టమైన పదానికి అర్థం అడగవచ్చు. రాసిన తర్వాత మన పేరాగ్రాఫ్ స్పష్టంగా ఉందా అని అడగవచ్చు. కానీ చివరి పనిలో మన అనుభవం, మన మాటలు, మన నిర్ణయాలు ఉండాలి. AI సహాయానికి సంబంధించి టీచర్ చెప్పిన నియమాలను పాటించాలి.

లెక్కల్లో కూడా ఇదే వర్తిస్తుంది. 'ఈ స్టెప్ ఎందుకు వచ్చింది?' అని అడిగితే నేర్చుకోవచ్చు. కానీ సమస్యను అర్థం చేసుకోకుండా AI జవాబును రాయడం వల్ల పరీక్షలో మళ్లీ చేయలేం. AI తప్పు చేస్తే ఆ తప్పును కూడా మనం కాపీ చేసే ప్రమాదం ఉంటుంది.

ఇతరుల పనిని గౌరవించాలి. AIతో స్నేహితులను ఎగతాళి చేసే చిత్రాలు చేయడం, ఎవరి గురించి అబద్ధం సృష్టించడం, మరొకరి రచనను మనదిగా చెప్పుకోవడం తప్పు. AI మన సామర్థ్యాన్ని పెంచాలి; మన ఆలోచనకు బదులుగా మారకూడదు.

ఉపయోగకరమైన సహాయం	ఆలోచనలు, ఉదాహరణలు, సవరణలు
సరైన పద్ధతి కాదు	పూర్తి జవాబును మనదిగా కాపీ చేయడం

మన చుట్టూ AI ఎక్కడ ఉంటుంది?

చదువు, ప్రయాణం, భాష, వ్యవసాయం, ఆరోగ్యం

AI కేవలం చాట్‌బాట్లలోనే ఉండదు. మనం ఉపయోగించే కొన్ని సేవల్లో కూడా ఉండవచ్చు. ఫోన్‌లో మాట్లాడిన మాటలు అక్షరాలుగా కనిపించడం వాయిస్ టైపింగ్. ఒక భాషలో ఉన్న వాక్యాన్ని మరో భాషలోకి మార్చడం అనువాదం. ఇలాంటి పనుల్లో AI సహాయం ఉండవచ్చు. ముఖ్యమైన సందేశం అయితే అనువాదం సరైందో లేదో చూసుకోవాలి.

మీకు తెలియని ఒక ప్రదేశానికి వెళ్లాలనుకుందాం. కొన్ని మ్యాప్ సేవలు రోడ్లు, ట్రాఫిక్ సమాచారాన్ని చూసి దారి, చేరుకునే సమయం సూచిస్తాయి. వాటిలో AI ఒక భాగంగా ఉండవచ్చు. కానీ రోడ్డుపై ఉన్న బోర్డులు చూడడం, ట్రాఫిక్ నియమాలు పాటించడం మాత్రం ప్రయాణించే వ్యక్తి బాధ్యత.

వ్యవసాయంలో కొన్ని సాధనాలు పంట ఆకుల ఫొటోలను చూసి సమస్య ఏమై ఉండవచ్చో సూచిస్తాయి. వర్షం గురించి సమాచారం అంచనా వేయడానికి కూడా కొన్ని సేవల్లో AI ఉపయోగపడవచ్చు. అయితే పంటకు మందు వేయడం లేదా డబ్బు ఖర్చు చేయడం వంటి ముఖ్యమైన నిర్ణయాల ముందు స్థానికంగా నమ్మకమైన సమాచారం లేదా వ్యవసాయ నిపుణుల సలహా తీసుకోవాలి.

టీచర్లు అదనపు ప్రాక్టీస్ ప్రశ్నలు తయారు చేయడానికి AIని ఉపయోగించవచ్చు. వైద్యులు కొన్ని వైద్య సమాచారాన్ని పరిశీలించేందుకు AI సహాయక సాధనాలను ఉపయోగించవచ్చు. దుకాణదారులు స్టాక్ వివరాలు సర్దుకోవడానికి సాంకేతికతను ఉపయోగించవచ్చు. అన్ని సందర్భాల్లోనూ మనిషి పరిశీలన అవసరం.

ప్రతి మ్యాప్, కెమెరా, వాతావరణ సమాచారం లేదా ఎలక్ట్రానిక్ పరికరంలో AI ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. ఏ సాంకేతికత వాడుతున్నారన్నది ఆ సేవపై ఆధారపడుతుంది. AI ఉపయోగం ఉన్నా, నిజ జీవిత పరిస్థితులను చూసి నిర్ణయం తీసుకోవడం మన బాధ్యత.

తరగతి గది	ప్రయాణం	వ్యవసాయం
అదనపు వివరణలు	దారి సూచనలు	పంట ఫొటో సూచనలు

AI చెప్పేది కొన్నిసార్లు తప్పు కావచ్చు

చక్కగా ఉన్న సమాధానం ఎప్పుడూ నిజం కాదు

AI ఇచ్చే సమాధానం చాలా స్పష్టంగా, నమ్మకంగా కనిపించవచ్చు. కానీ కొన్నిసార్లు తేదీ తప్పుగా చెప్పవచ్చు, ప్రశ్నను తప్పుగా అర్థం చేసుకోవచ్చు, అసలు లేని పుస్తకం లేదా వెబ్‌సైట్ పేరును కూడా చెప్పవచ్చు. పెద్ద పేరాగ్రాఫ్, మంచి ఇంగ్లిష్ ఉన్నాయని అందులోని ప్రతి విషయం నిజమే అనుకోకూడదు.

ఉదాహరణకు ఒక స్కూల్ కార్యక్రమం తేదీ అడిగితే AI గత ఏడాది తేదీ చెప్పిందనుకుందాం. మనం తాజా స్కూల్ నోటీసును చూసి నిజమైన తేదీ తెలుసుకోవాలి. మందులు, పంటకు చికిత్స, ప్రభుత్వ పథకం వంటి ముఖ్యమైన విషయాల్లో తప్పు సమాచారం నష్టం కలిగించవచ్చు. అలాంటి విషయాలను నిపుణులు లేదా అధికారిక సమాచారంతో సరిచూడాలి.

AI ఎన్నో ఉదాహరణల నుంచి నేర్చుకుంటుంది. ఆ ఉదాహరణలు పూర్తి కాకపోవచ్చు లేదా కొన్ని వర్గాల గురించి తప్పుగా ఉండవచ్చు. అందుకే ఒక భాషలో బాగా పనిచేసి మరో భాషలో తప్పులు చేయవచ్చు. ఎవరి గురించి అన్యాయంగా మాట్లాడినా, సరైన ఆధారం లేకుండా తీర్పు ఇచ్చినా దాన్ని అంగీకరించకూడదు.

ఫొటోలు, వీడియోలు, గొంతులు విషయంలో కూడా జాగ్రత్త. కొన్ని AI సాధనాలు అసలు జరగని సంఘటనలా కనిపించే చిత్రాన్ని తయారు చేయగలవు. ఎవరి గొంతులా అనిపించే శబ్దాన్ని కూడా సృష్టించవచ్చు. ఒక ఫొటో సందేశంలో కనిపించిందని అది నిజం అయిపోదు. అది ఎక్కడి నుంచి వచ్చిందో తెలుసుకోవాలి.

ఒక మంచి అలవాటు పెట్టుకుందాం: సమాధానాన్ని చదవాలి, ముఖ్యమైన విషయాన్ని సరిచూసుకోవాలి, తర్వాత నిర్ణయం తీసుకోవాలి. ‘నాకు ఇంకా ఖచ్చితంగా తెలియదు’ అని చెప్పడం, తప్పు సమాచారాన్ని నిజమని చెప్పడం కంటే మంచిది.

జాగ్రత్తగా చదువు	ముఖ్యమైనది సరిచూడు	తర్వాత నిర్ణయించు

ఆన్‌లైన్‌లో సురక్షితంగా ఉండాలి

వ్యక్తిగత వివరాలను కాపాడుకోవడం చాలా ముఖ్యం

ఫోన్, కంప్యూటర్ వల్ల ఎన్నో పనులు సులభమవుతాయి. కానీ మన సమాచారం విషయంలో జాగ్రత్త అవసరం. Password అంటే ఖాతాను కాపాడే రహస్య పదం. OTP అంటే One-Time Password. లాగిన్ లేదా చెల్లింపును నిర్ధారించడానికి వచ్చే చిన్న కోడ్. పాస్‌వర్డ్, OTPలను AI చాట్‌బాట్‌కు, తెలియని వ్యక్తికి లేదా నమ్మకం లేని యాప్‌కు ఎప్పుడూ ఇవ్వకూడదు.

ఇంటి చిరునామా, బ్యాంకు వివరాలు, గుర్తింపు సంఖ్యలు, ఆరోగ్య రికార్డులు వంటి వ్యక్తిగత వివరాలను తెలియని సాధనాల్లో టైప్ చేయకూడదు. స్నేహితుడి ఫోన్ నంబర్, క్లాస్ ఫొటో కూడా ఇతరుల సమాచారం. అవి పంచే ముందు అనుమతి గురించి ఆలోచించాలి. సందేహం ఉంటే తల్లిదండ్రులను, టీచర్‌ను లేదా నమ్మకమైన పెద్దవారిని అడగాలి.

'బహుమతి వచ్చింది', 'వెంటనే ఈ లింక్ ఓపెన్ చేయండి' అనే సందేశాలు రావచ్చు. వాటిలో నిజమైన సంస్థ లోగోలా కనిపించే బొమ్మ లేదా AIతో తయారు చేసిన చిత్రం ఉండవచ్చు. ఉత్సాహంతో తెలియని లింక్ నొక్కకండి. సందేశం ఎవరి నుంచి వచ్చిందో తెలుసుకోండి. స్కూల్, బ్యాంక్ లేదా ప్రభుత్వ కార్యాలయం పేరుతో వస్తే ముందే తెలిసిన అధికారిక సంప్రదింపు ద్వారా సరిచూడండి.

ఆన్‌లైన్‌లో కూడా ఎదుటివారిని గౌరవించాలి. స్నేహితుల గురించి అబద్ధాలు పంచకూడదు. ఎవరి ఫొటోను మార్చి అవమానించకూడదు. అనుమతి లేకుండా వ్యక్తిగత చిత్రాలు పంపకూడదు. ఒకసారి ఇంటర్నెట్‌లో పంచిన విషయం పూర్తిగా తీసేయడం కష్టమవచ్చు.

సాంకేతికత అంటే భయపడాల్సిన అవసరం లేదు. కొన్ని మంచి అలవాట్లు ఉంటే చాలు: రహస్య వివరాలను కాపాడుకోవడం, అనుమానాస్పద సందేశాలను ప్రశ్నించడం, సందేహం వస్తే నమ్మకమైన పెద్దవారిని అడగడం. AI ఉన్నా లేకపోయినా ఈ జాగ్రత్తలు ఉపయోగపడతాయి.

రహస్యంగా ఉంచాలి	**పాస్‌వర్డ్ • OTP • వ్యక్తిగత వివరాలు**
ముందు పరిశీలించాలి	**లింకులు • ఫొటోలు • ముఖ్యమైన సమాచారం**

AI, రేపటి ఉద్యోగాలు, మన భవిష్యత్తు

సాంకేతికత పెరిగినా మనిషి పాత్ర చాలా ముఖ్యం

మన చుట్టూ ఉన్న పనులను ఒకసారి ఆలోచించండి. టీచర్ పాఠం చెబుతారు. రైతు భూమిని పరిశీలిస్తారు. నర్స్ రోగులను చూసుకుంటారు. బస్సు డ్రైవర్ ప్రయాణికులను సురక్షితంగా తీసుకెళ్తారు. వీరి పనిలో కొన్ని భాగాల్లో AI సహాయం చేయవచ్చు. ఉదాహరణకు అదనపు ప్రశ్నలు సిద్ధం చేయడం, పంట ఫొటోను పరిశీలించడం, సమాచారం క్రమంగా పెట్టడం, దారి సూచించడం. కానీ మనుషులను అర్థం చేసుకోవడం, బాధ్యత తీసుకోవడం, జాగ్రత్తగా నిర్ణయం తీసుకోవడం మాత్రం చాలా ముఖ్యం.

భవిష్యత్తులో కొత్త రకాల పనులు రావచ్చు. కొందరు AI సాధనాలను తయారు చేస్తారు. మరికొందరు అవి సురక్షితంగా ఉన్నాయో లేదో పరిశీలిస్తారు. ఇంకొందరు వాటిని స్థానిక భాషల్లో సులభంగా ఉపయోగించేలా చేస్తారు. చాలా ఉద్యోగాల్లో పని చేసే విధానం మారవచ్చు. ప్రతి ఉద్యోగం భవిష్యత్తులో ఎలా ఉంటుందో ఇప్పుడే ఖచ్చితంగా చెప్పలేం.

ఈరోజే కంప్యూటర్ నిపుణుడిగా మారాల్సిన అవసరం లేదు. ఏ పాఠం చదివినా ఉపయోగపడే అలవాట్లు మొదలుపెట్టండి. జాగ్రత్తగా చదవండి. 'ఎందుకు?' అని ప్రశ్నించండి. అర్థమైన విషయాన్ని మీ మాటల్లో చెప్పండి. ఒక సమస్యకు మరో మార్గం ప్రయత్నించండి. ఇతరులతో కలిసి నేర్చుకోండి. ఏదైనా తెలియకపోతే నిజంగా తెలుసుకునే ప్రయత్నం చేయండి.

ఈ పుస్తకం నుంచి ఐదు విషయాలు గుర్తుంచే చాలు. AI అంటే Artificial Intelligence. జాన్ మెకార్థీ AI పరిశోధనకు ముఖ్యమైన పేరు. ChatGPT, Gemini, Claude వంటి సాధనాలు ఉన్నాయి. AI మనకు నేర్చుకోవడంలో సహాయం చేయాలి కానీ మన పని మొత్తం కాపీ చేయడానికి కాదు. ముఖ్యమైన సమాచారాన్ని సరిచూడాలి, వ్యక్తిగత వివరాలను కాపాడుకోవాలి.

ఎన్ని యాప్‌ల పేర్లు తెలుసో అనే దానికంటే, ఒక కొత్త సాధనాన్ని అర్థం చేసుకుని సరిగ్గా ఉపయోగించగలగడం ముఖ్యం. మీకు వచ్చే కొత్త ప్రశ్నలను ఆపకండి. ప్రశ్నించడం, ఆలోచించడం, నేర్చుకోవడం — ఇవే మీకు రేపు ఎక్కువ ఉపయోగపడతాయి.

ఆసక్తిగా నేర్చుకో	నీ ఆలోచన ఉపయోగించు	సాధనాలను సరిగ్గా వాడు

చదివినందుకు ధన్యవాదాలు! అభినందనలు!

మీరు రాయబోయే పరీక్షలో మంచి విజయం సాధించాలని వదాన్య బృందం మనస్ఫూర్తిగా కోరుకుంటోంది.

కొత్త విషయాలను తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తిని ఎప్పుడూ కోల్పోకండి. సొంతంగా ఆలోచించండి. మీకు అందుబాటులో ఉన్న సాంకేతిక సాధనాలను తెలివిగా ఉపయోగించుకోండి!